

WPLYW INTEGRACJI SENSORYCZNEJ NA FUNKCJONOWANIE DZIECI.

Co to takiego integracja sensoryczna? Dlaczego jej nieprawidłowy rozwój może utrudnić funkcjonowanie dziecka?

Na te i inne pytania postaram się odpowiedzieć w poniższym artykule.

Na początku zachęcam do wykonania pewnego ćwiczenia: „usiądź w niewygodnej pozycji, nie przerywaj czynności, które dotychczas wykonywałeś/aś, włącz głośno muzykę, wykorzystując szczotkę do włosów zacznij pocierać nią rękę spróbuj zapamiętać jak najwięcej tekstu. Masz na to minutę. *”Termin integracja sensoryczna określa prawidłową organizację wrażeń sensorycznych (bodźców) napływających przez receptory. Oznacza to, że mózg, otrzymując informacje ze wszystkich zmysłów (wzrok, słuch, równowaga, dotyk, czucie ruchy-kinestezja) dokonuje ich rozpoznania, segregowania i interpretacji oraz integruje je z wcześniejszymi doświadczeniami. Na tej podstawie mózg tworzy odpowiednią do sytuacji reakcję nazywaną adaptacyjną. Jest to adekwatne i efektywne reagowanie na wymogi otoczenia. Może to być odpowiedź ruchowa jak i myślowa. Integracja sensoryczna jest procesem, dzięki któremu mózg otrzymując informację ze wszystkich systemów zmysłowych dokonuje ich segregacji, rozpoznania, interpretacji i integracji z wcześniejszymi doświadczeniami.”*¹

Zastanów się czego doświadczyłaś/eś? Jakże to były doświadczenia- pozytywne czy raczej negatywne? Czy to zadanie uważasz za łatwe? Czy może jednak odwrotnie, sprawiło Ci wiele trudności?

Teraz wykonaj ćwiczenie w inny sposób. Usiądź w wygodnej pozycji, ustaw dźwięk tak, aby sprzyjał on nauce, wyłącz minutnik, odłóż szczotkę i ponownie spróbuj zapamiętać jak najwięcej tekstu. Pamiętaj, że nie musisz się spieszyć. Tekst przeczytaj powoli i dokładnie. Odpowiedz teraz na powyższe pytania ponownie.

Ćwiczenie tylko w minimalnym stopniu może uświadomić nam jak zaburzenia SI mogą wpłynąć na funkcjonowanie dzieci oraz m.in. naukę i przyswajanie nowych wiadomości.

Jak sama nazwa wskazuje integracja sensoryczna to proces, który porządkuje informacje pobrane przez zmysły, nadaje znaczenia temu, co jest doświadczane, poprzez selekcję informacji i wybór tego, na czym mamy się skupić, np. słuchanie nauczyciela i ignorowanie hałasu na zewnątrz. Integracja sensoryczna tworzy fundamenty edukacji i zachowań społecznych.² Często dzieje się tak, że mózg nie jest w stanie uporządkować bodźców płynących z zewnątrz, wtedy mamy do czynienia z zaburzeniami SI. Problem ten nie dotyczy tylko dzieci, ale także osób dorosłych. Wczesne dzieciństwo to okres, kiedy mózg dziecka jest bardzo elastyczny, chętnie przyswaja nowe informacje, dlatego jest to dobry moment na podjęcie działań terapeutycznych w zakresie integracji sensorycznej. Dzieciom z zaburzeniami SI często przypisuje się cechy leniwych, niegrzecznych, nieutalentowanych a nawet upośledzonych. Prawda jednak jest zupełnie inna. Zazwyczaj są to dzieci, których umysł jest wszechstronny i bogaty, jednak doświadczą blokady w przekazywaniu informacji sensorycznych.

---

¹ [PSTIS Polskie Stowarzyszenie Terapeutów Integracji Sensorycznej SI](#)

² J. Jean Ayres (2020), „Dziecko a integracja sensoryczna”, wyd. Harmonia Universalis

Jak rozpoznać zaburzenia SI u dziecka?

Pojęcie integracji sensorycznej jest bardzo szerokie, ponieważ odnosi się do bodźców płynących z każdego zmysłu (dotyku, smaku, węchu, wzroku, słuchu, ruchu, czy też grawitacji). Niepokojące objawy:

1. Funkcje psychomotoryczne:

- Zaburzenia w obrębie małej motoryki np. błędny chwyt pisarski, koślawe pismo, zbyt mocno dociskanie narzędzia pisarskiego, zaburzone napięcie mięśniowe dłoni, palców, trudności z cięciem nożyczkami, rysowaniem po śladzie, przepisywaniem z tablicy, itp.
- Zaburzenia w obrębie motoryki wielkiej (np. krzywy chód, skolioza, zaburzone napięcie mięśniowe, częste przewracanie się, potykanie, garbienie się, chodzenie na palcach, notoryczne podpieranie się łokciami przy stoliku, itp.
- Trudności z łapaniem piłki i precyzyjnym (jak na wiek dziecka) odrzucaniem.
- Trudności z samodzielным ubieraniem się.
- Zwiększona/zmniejszona pobudliwość psychomotoryczna.
- Unikanie wszelkich prac manualnych/zajęć sportowych lub przesadne i chaotyczne angażowanie się w nie, przy jednoczesnym zapominaniu o właściwym przygotowaniu (np. odpowiednim założeniu koła dmuchanego, przygotowaniu obuwia sportowego, rozgrzewce podczas treningu, fartuszku do malowania itp.
- Koordynacja wzorkowo-ruchowa i związane z nią emocje, np. lęk przed oderwaniem nóg od ziemi.
- Częste kręcenie się, nadmierne bujanie – lub wręcz przeciwnie: unikanie takich czynności.

2. Funkcje poznawcze, językowe, naśladownictwo:

- Słabe wyczucie odległości – np. siadanie zbyt blisko drugiej osoby.
- Trudności związane z prostym dla innych dzieci naśladowaniem ruchów.
- Trudności w zakresie lateralizacji i poruszania się w przestrzeni, odróżniania prawej strony od lewej itp.
- Zaburzenia językowe, zaburzenia w zakresie komunikacji (ORM – opóźniony rozwój mowy, SLI – Specifik Language Impairment - Specyficzne Zaburzenia Językowe, (mowa mniej wyrazista, zaburzona intonacja, słaba praktyka oralna).

3. Zmysły:

- Zła tolerancja wrażeń zmysłowych – poszukiwanie zbyt silnych bodźców, mogących w skrajnych przypadkach upośledzić nerwy przewodzeniowe, (np. bodźców słuchowych, wzrokowych) lub wręcz przeciwnie: przesadna reakcja na bodźce.
- Problemy z przetwarzaniem bodźców dochodzących z poszczególnych zmysłów i układów mogą wpływać m.in. na niechęć do podejmowania czynności samoobsługowych i opiekuńczych, takich jak ubieranie się, czesanie, mycie włosów, jedzenie niektórych pokarmów (wybiórczość pokarmowa) czy zasypianie.
- Zbyt słabe lub nadmierne odbieranie bodźców pochodzących z różnych zmysłów (tzw. podwrażliwość i nadwrażliwość) może powodować niechlujność w ubiorze, organizacji przestrzeni itp. lub przeciwnie - pedantyzm. Np. dziecko, które nie czuje, że jego skarpetki brzydko pachną, nie zadba samo o to, by je w porę zmienić. Natomiast dziecko nadwrażliwe węchowo będzie się domagało zmiany ubioru przy minimalnym spoceniu się.

4. Emocje i motywacja:

- Impulsywność, przesadny (nieadekwatny do sytuacji) niepokój, drażliwość. Te reakcje mogą przeradzać się w częste ataki złości, agresji, a z czasem w zaburzenia zachowania.
- Lęklivość, wycofywanie się – bądź przeciwnie: przesadna odwaga, brawura.
- Silny lęk przed upadkiem, lęk wysokości (tzw. niepewność grawitacyjna).
- Brak motywacji do zajęć, w które pozostałe dzieci się chętnie angażują.
- Angażowanie się w nietypowe (niekiedy przeszkadzające otoczeniu) zajęcia czy zachowania.

Kiedy nie mamy pewności warto wypełnić kwestionariusz, który ułatwi nam rozpoznanie problemu. Jednym z nich jest kwestionariusz sensomotoryczny na stronie internetowej: https://pstis.pl/pl/html/index.php?str=podstrona_kwestionariusz.

Zaburzenia integracji sensorycznej mogą prowadzić do trudności w prawidłowym funkcjonowaniu oraz w przyswajaniu wiedzy w okresie szkolnym, dlatego ważna jest odpowiednia terapia. Jeśli dziecko ma problem z przyswajaniem i przetwarzaniem bodźców warto skonsultować się z terapeutą i podjąć odpowiednie kroki, aby rozwiązać lub zniwelować problem. Aby zapobiegać zaburzeniom SI warto już od najmłodszych lat angażować dziecko w różnego rodzaju aktywności, dzięki którym będzie mogło odkrywać świat wielozmysłowo. „Kontakt z urozmaiconym środowiskiem wzmacnia doznania zmysłowo – ruchowe, które stanowią dla dziecka pierwsze podstawowe źródło wiedzy o otoczeniu. Zadaniem opiekunów jest wyznaczenie takiego środowiska, obszaru, który zagwarantuje najmłodszemu różnorodność stymulujących bodźców i możliwość samodzielnego eksplorowania i doświadczania.”³ Codzienne zabawy są idealnym sposobem na poznawanie świata. Im więcej zabaw stymulujących rozwój dziecka, tym większa ciekawość poznawcza.

Terapia integracji sensorycznej jest procesem naturalnym. Mózg ludzki jest tak skonstruowany, aby podczas zwykłej aktywności fizycznej mógł się rozwijać. Jeśli natomiast coś zakłóci ten naturalny proces, pomoc może wsparcie w formie terapii. Zadania, które są wykonywane podczas zajęć nie mogą być zbyt łatwe, ale też nie mogą być zbyt trudne. Powinny stanowić wyzwanie, któremu dziecko może sprostać. Kluczem skutecznej terapii jest postawa terapeuty. Jego zadaniem jest zachęcić dziecko i odpowiednio zmotywować, aby wybierało takie zadania, które są dla niego rozwijające.

Jest wiele sposobów aby integracja sensoryczna rozwijała się prawidłowo. Aktywizujemy dzieci, zachęcajmy do wielozmysłowego poznawania świata, rozwijajmy ich ciekawość poznawczą i angażujemy wszystkie zmysły dziecka. Dzięki codziennym aktywnościom i zabawom, możemy skutecznie niwelować trudności naszych dzieci podejmując pracę z pomocą terapeuty lub samodzielnie.

---

³ I. Brylińska „Jak wykorzystać naturalne potrzeby dziecka do rozwijania integracji sensorycznej”, Bliżej Przedszkola, nr 10.181/2016.

Bibliografia:

1. J. Jean Ayres (2020), „Dziecko a integracja sensoryczna”, wyd. Harmonia Universalis
2. I. Brylińska „Jak wykorzystać naturalne potrzeby dziecka do rozwijania integracji sensorycznej”, Bliżej Przedszkola, nr 10.181/2016.
3. S. Michalak, Zaburzenia przetwarzania sensorycznego u dzieci w wieku przedszkolnym, <http://appdata.przedszkolowo.pl/publications/news/7cb7539330d85d68ff6f8ca59ea9f03940610ea4/e310f8c8024075af6f2e760b33a69113a39067b8/zaburzenia-przetwarzania-sensorycznego-u-dzieci-w-wieku-przedszkolnym.pdf>
4. J. Cieszyńska, M. Korendo, Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka od noworodka do 6 roku życia, Wyd. Edukacyjne Kraków 2007